

אדריכלות הרייך השלישי

שלושה שעשו היסטוריה

פרופ' ציונה שמשי

שני דורות חלפו מאז המלחמה שהרסה את גרמניה ועד ליום שבו היא העזה להפנים את האדריכלות הנאצית כחלק בלתי נפרד מתולדותיה. מיליוני התיירים המגיעים לגרמניה לומדים לדעת שהיא אינה מתכחשת לעברה. בניינים ששרדו את ההפצצות קיבלו תוכן חדש לשירות הממשל החדש. מיקומם של רוב המבנים הידועים מסומן כיום בכל מדריך תיירים, חלקם הגדול - כולל הבונקר של היטלר - נהרסו כדי לבנות במקומם שיכונים חדשים שנדרשו להמשך קיום החיים בגרמניה האחרת. מבנים מגלומניים שבנייתם טרם הסתיימה, אך מיקומם לא איפשר להתעלם מהם, הושארו על כנם תוך אי הסכמה לגבי עתידם, עד שהועברו לחסות המינהל העירוני ורובם הפכו למבני תרבות הכוללים מרכזי לימוד והמחשה למען הדיוק ההיסטורי והנחלת המורשת. מבנים ששימשו לחקירות ועינויים הושארו כעדות חיה לזוועות המשטר הנאצי, וכחומר למחשבה לדורות הבאים.

באדריכלות למשך עשר שנים. היא עברה לחיות בבואריה עילית ובתום תקופת עונשה היא התמקדה בעיקר באדריכלות פנים ושיקום מבני מגורים. שמה הועלה ברבים שנתיים לאחר מותה בגיל 97 חשוכת יורשים, כשכל מזכרות היטלר שהיו רכוש הופיעו במכירות פומביות. היא נקברה ליד בעלה האדריכל, המנטור של היטלר, פאול טרוסט בבית קברות בברלין, ומיד לאחר מכן התארגנה בעיתונות קבוצת אזרחים שהתנדבה לסייע בשימור קיברה כ"מזכרת אחרונה מחיי היטלר".

בדומה לספרים רבים אחרים שפיארו את התקופה ונאסרו למכירה בגרמניה, עותקי האנציקלופדיה שלה הועלמו, אך מדי פעם הופיעו מודעות לרכישת כרכים ב"מצב טוב". מזה כשנתיים החלו להופיע קטעים ממנה באינטרנט, ולאחרונה כבר ניתן להעתיק אותה משם בשלמותה.

גרהרדין גרדי אנדרסן נולדה בשטוטגרט, בת לסוחר אמנות מצליח ואמיד. לאחר סיום לימודי האמנות היא הצטרפה לעסקי המסחר באמנות של אביה, שם הכירה את פאול לודוויג טרוסט (1878-1934) - אדריכל צמרת לבעלי ממון שהתמחה בתכנון אניות פאר. 26 שנה שהבדילו ביניהם לא מנעו את הצלחת הקשר. הם עברו להתגורר במינכן שהייתה אז מרכז אמנות פעיל, שם פתחו משרד אדריכלים בשותפות עם ליאונרד גול, בניהולה של גרהרדין שהתמקדה בעיקר בתכנון פנים.

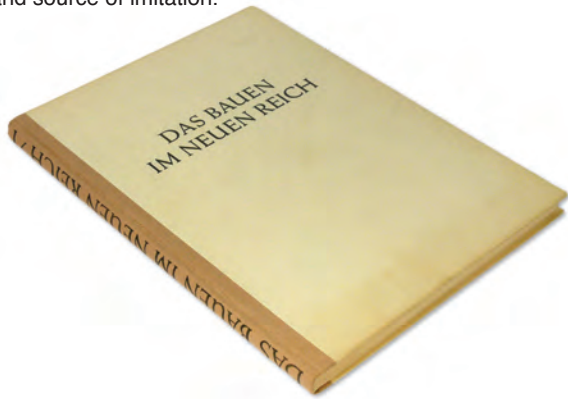
כמו מנהיגים טוטליטאריים אחרים, גם היטלר ראה באדריכלות כלי לביסוס והעצמת שילטונו. אך היטלר מעצם טבעו עלה על כולם. האדריכלות הייתה עבורו אובססיה וקתרזיס. הוא הכריז על עצמו כ"אדריכל האומה" והתמכר לתוכניותיו מרקיעות השחקים עד יומו האחרון.

בניגוד למנהיגים אחרים המנצלים את האדריכלות להנצחת שמם (ראה מרכז פומפידו בפריז), היטלר ייחס לאדריכלות שקידש רבדים היסטוריים וחברתיים. ב-12 שנות קיומו של הרייך השלישי נבנו מערכות להסעה המונית, נסללו אוטוסטראדות, והוקמו מבני תרבות לקהלים גדולים, מוזיאונים, מבני אופרה, ותעשייה מתקדמת.

תיעוד ממצה של הבנייה שהתפתחה באותה תקופה נעשה על ידי גרהרדין גרדי טרוסט (1904-2003), שפרסמה בשנת 1939 את הכרך הראשון של "הבנייה ברייך החדש", וב-1943 את הכרך השני.

היטלר, שהעריך מאוד את עשייתה, העניק לה תואר פרופסור ועל פי עדויות מתועדות העניק לה בשנת 1945 בלב המלחמה והתבוסות, מאה אלף רייכסמרק להשלמת כרך נוסף של האנציקלופדיה, שלא יצא אל הפועל בעיקבות חרבן הרייך החדש. כשהועמדה לדין במשפטי ה"דה-נאציפיקציה" היא הוגדרה כ"שותפה מינורית באחריות", נקנסה בסכום של 500 רייכסמרק, ונאסר עליה לעבוד

Top: Hitler and Gerhardine Gerdy Troost – the only woman at an industrialists' convention.
Top row: Gerdy Troost's husband – Architect Paul Ludwig Troost, the Führer's house, Munich, 1933.
Middle row: Hitler and Gerdy Troost looking at artwork, Hitler rewarding Albert Speer for his achievements, 1934. Adolf Hitler Bridge, on the Rhine.
Below: Fritz Todt – "King of the Autoban" and Minister of Armaments
Right page: The adopted Roman Eagle – a symbol and source of imitation.

למעלה: היטלר, גרהדין גרדי טרוסט – אשה יחידה בכנס תעשיינים.
בשורה העליונה: בעלה של גרדי – אדריכל פול לודוויג טרוסט ובית המושל במינכן.
באמצע: (מימין לשמאל) היטלר וגרדי מתבוננים ביצירות אמנות, אלברט שפאר מקבל אות הערכה על פועלו מהיטלר ב-1943, גשר אדולף היטלר על הריין.
למטה: פריץ טוד – "מלך האוטוסטרדות" ושר החימוש.
בעמוד הימני: הנשר הרומי המאומץ – סמל ומקור לחיקויים

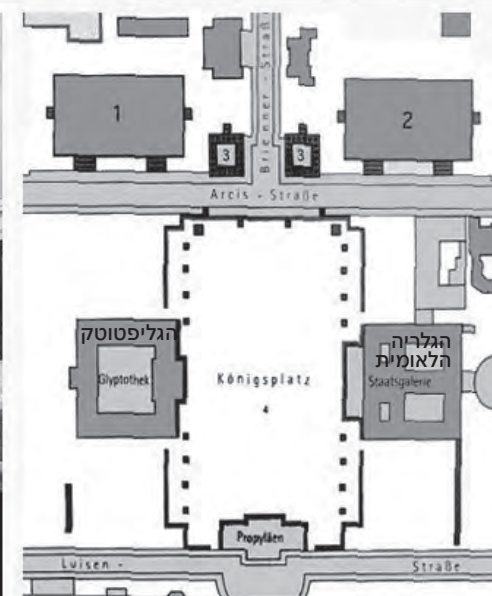
היטלר התוודע לטרוסט ב-1930 - ולאחר שזיהה בו "כוח עליון" שעשוי לממש את שאיפותיו המגלומניות, נקשר אליו בנפשו. ב-1932 משפחת טרוסט הצטרפה למפלגה הנאצית ופאול טרוסט מונה כאדריכל העל של המפלגה - תפקיד שבמסגרתו הוא הצליח במשך שנתיים, להסב את כיכר המלכים (Königsplatz) ל"כיכר המפלגה", להקים בה מקדשי זיכרון ל-16 ה"מרטירים" הנאצים - חללי הפוטש במרתף הבירה - ניסיון כושל של היטלר בשנת 1923 להשתלט על מינכן כצעד ראשון להשתלטות על גרמניה כולה.

השינוי הדרמטי בכיכר המלכים כלל גם את הסבת הווילה העירונית של משפחת בארלו ל"בית החום" (Braunes House). מבנה האבן שנקנה ושופץ במימון מפעלי טיסן, הפך ל"ארמון המפלגה הנאצית" בבית המושל, מגורי הפיריהר ולישכתו בת ה-400 מ"ר שתיקרתה התנשאה לגובה של 10 מטר בעיצובה של גרדי טרוסט. הבניין נהרס בהפצצות בנות הברית ב-1945 ושוחזר בשנת 2005 למוזיאון לתולדות הנאציזם.

השפה האדריכלית של טרוסט קבעה וקיבעה למעשה את שפת האדריכלות הנאצית, שהתאפיינה בבנייה מסיבית ברוח הבנייה הרומית באבן. ביטוייה העיקריים בלטו בגודל, בגובה ובהיקף הקהל שהבניין אמור להכיל. כל זה בשונה מהבנייה המודרניסטית שהתפתחה, במיוחד בגרמניה, לפני עליית הנאצים, ודי להזכיר את חלקם של מקימי הבאוהאוס בגיבוש האדריכלות הבינלאומית בטרם סולקו מתפקידם.

פאול טרוסט שזכה לאחר מותו באות הכבוד הגבוה ביותר באותה תקופה, החל לתכנן את משכן ה"אמנויות הגרמניות" במינכן, אך מת שלוש שנים לפני שהבניין נחנך. גרדי טרוסט אשתו המשיכה לנהל את המשרד ביחד עם השותף ליאונרד גול, ועם היטלר כמעריך גדול של בעלה המת. המשכן שנחנך במינכן ב-1937 הבלית באופן הפגנתי את ההבדל בין אמנות גרמנית ל"אמנות יהודית", אם כי למעשה היה רק יהודי אחד בין המוחרמים - מקס ליברמן 1847-1935 ממובילי הזרמים החדשים ונשיא האקדמיה הפרוסית לאמנויות, שהתפטר ב-1933 בעקבות חוקי האמנות הנאציים.

אלברט שפאר כתב ביומנו שמותו הפתאומי של טרוסט גרם להיטלר להצהיר ש"ראוי שהוא (היטלר) ייקח על עצמו את ניהול המשרד, כי רק הוא יידע איך להשלים את הרעיונות הגדולים שטרוסט הגה עבורו". וכהכנה לתפקיד הוא החל לצייר אינספור סקיצות. אך גרדי שהייתה בעלת אישיות חזקה מנעה זאת ממנו בנוקשות חסרת פשרות. היא נהגה לגעור בכל מי שהעז להביע דעה על פרט כלשהו בתכנון בעלה, ולא היססה להמליץ על אדריכלים שהיו ראויים בעיניה לעבוד בשירות הרייך. כמעצבת רבת ידע ובעלת טעם מקורי, גרדי הופקדה על ידי היטלר לעצב עבורו את כל חללי הפנים, ובכלל זה את לשכתו ואת מגוריו הפרטיים שזכו להערכה ותצלומי שער במגזינים לעיצוב.

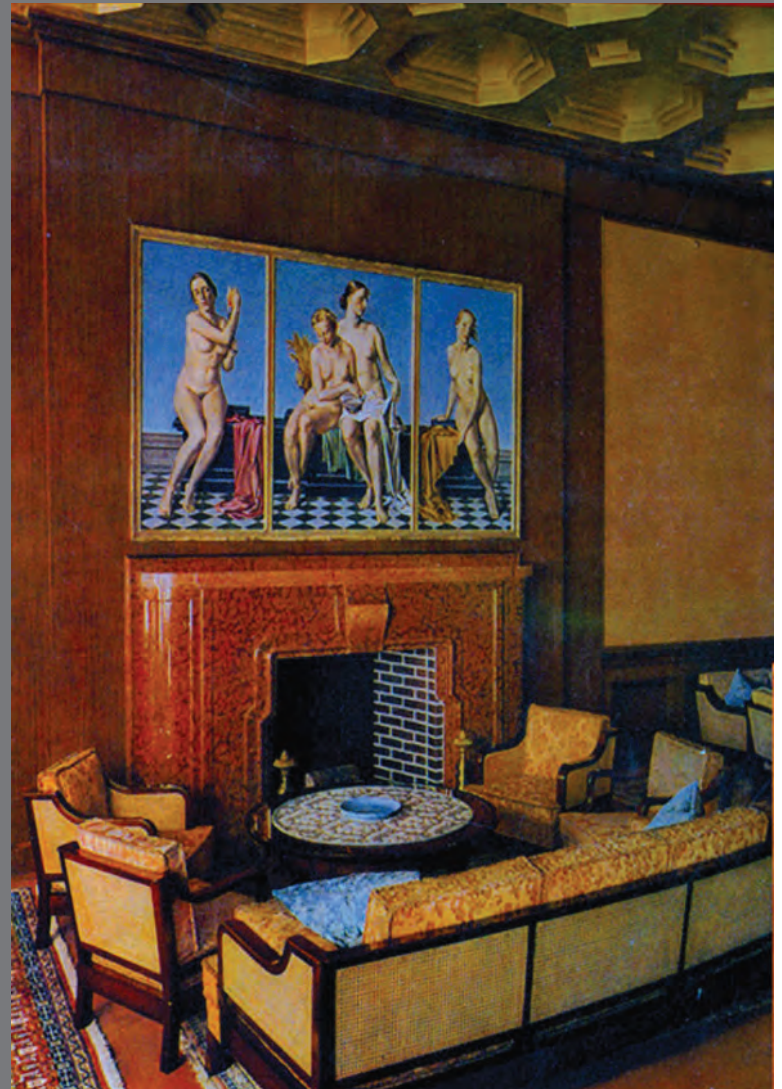
This page: Hitler's Chambers, Munich 1933, designed by Gerdy Troost.

Top: The Conference Hall (where no conferences took place)

Below: Hitler's Salon with 'The Four Elements' - painting by German artist Adolf Ziegler, exhibited in the German pavilion at the Paris Expo, printed as a reproduction (for the first time in Germany) with millions of copies sold at an affordable price.

Right page, top: 'Barlow Palace', Königsplatz, Munich 1933 - converted to 'Brown house' - the Nazi Party Headquarters"

Right page, below: The historic Königsplatz, Munich, 1933. Rebuilt by architect Paul Ludwig Troost to include Government House, the Fuhrer's house, Braunes House and the Martyrs' Memorial.

בעמוד הימני, למעלה: "וילה ברלאו" בכיכר המלכים, שהפכה ל"ארמון המפלגה הנאצית".
 בעמוד הימני, למטה: "כיכר המלכים" במינכן שכללה את בית הממשל, ומקדש המרטירים, בתיכנונו של פאול לודוויג טרוסט.
 בעמוד זה: לישיכת הפיהרר במינכן בעיצובה של גרדי טרוסט.
 למעלה אולם הישיבות (שלא התקיימו), ולמטה הסלון של היטלר עם תמונת "ארבעת היסודות" של האמן אדולף זיגלר.
 התמונה שהוצגה בביתן הגרמני ברייד פריס, הודפסה כרפרודוקציה (לראשונה בגרמניה) ונמכרה במיליוני עותקים במחיר שווה לכל נפש.

כשהיטלר מינה את אלברט שפאר כאדריכל הריץ השלישי במקום טרוסט, הוא היה בן 29 בלבד ועדיין ללא קריירה אדריכלית עצמאית. גרדי הייתה חלק מהעיסקה, ושפאר שהעריך אותה, ראה בה בת ברית ונעזר בה רבות.

על יחסיו המורכבים של היטלר עם נשים נכתב רבות. גרדי טרוסט לא הייתה ביניהן. היא התקבלה כסמכות עליונה בנושאי אדריכלות, אבל בכל הקשור בצירוף ופיסול, היטלר שמע בקולו של היינריך הופמן הצלם הקבוע שלו. היטלר סמך על טרוסט והיא נעשתה בת לוויה קבועה שלו. היא הופיעה לציודו כאישה יחידה בכל אירוע ממלכתי ותרבותי, והדבר ניכר היטב בתצלומים הרבים שפורסמו ברחבי תבל, כולל אלה שצולמו בחנוכת משכן האמנויות ופורסמו ב-LIFE.

בדיונים שהתנהלו תמיד על טהרת הגברים, גרדי הביעה את דעתה בחופשיות ונראה שהצליחה להימנע מאין ספור המחלוקות בין אלה שהקיפו אותו. כשהסתבר שהיטלר קשוב לה, הממסד הנאצי נועץ בה והתייחס אליה בכבוד.

חלק גדול מהכרך הראשון של האנציקלופדיה של טרוסט מוקדש לכל מה שנבנה במהירות כדי לקבע את שפת התכנון החדשה – במבני ממשל, בתי ספר, מועדוני נוער ומבני תעשייה. ההתפתחות העיקרית של הבנייה החלה כשהפיהרר הכריז שאדריכלות היא סמל האומה. בברלין הושקע הון עתק בבניין הממשלה (Chancellery) תוספת בתכנון של שפאר, לבניין הממשל הקיים, ורחוב וילמהלם (Wilhelmstrasse) הפך מאזור שקט ומכובד של וילות ושגרירויות (שהוחרמו) למרכז עצבים – קריית הממשלה שבה כל משרד שנבנה התחרה בשכנו בממדים ובפאר. יצר הבנייה של היטלר גרם לכך שכל "נושאי כליו" ובעלי תפקידים נסחפו בגל מפעלי בנייה ראוותניים לעצמם, שנבנו בהשקעות עתירות ממוון. היטלר העיר על כך הערות קנטרניות, אך לא מנע זאת (יומני שפאר עמ' 206).

לאחר שבאוברלברג נבנה עבור היטלר בית נופש צנוע בעיצוב משרד טרוסט, החלו להיבנות שם מבני פאר לרבים מבכירי הנאצים, על הריסותיהם של מבני מגורים רבים וארבע כנסיות כפריות שנמחקו. מלחמתו של פריץ טוד, הממונה על התחבורה במדינה, נגד הרס הטבע, עוררה נגדו את כל ראשי המפלגה. ב-1945 השכונה הופצצה על ידי האמריקאים, וב-1947 כל שריד נאצי שנותר סולק משם על ידי ממשלת בוואריה מחשש שיעשה אתר עלייה לרגל.

ב-1937 הושלמה ההשתלטות הרעיונית על העם בכל נושאי התרבות, לאחר שכל המתנגדים הועלמו, והושגו שיאים גם מבחינת המבנים הציבוריים ששירתו היטב את האינטרסים של המפלגה הנאצית. קיום המשחקים האולימפיים בברלין ב-1936 – אירוע שנקבע 4 שנים לפני עליית היטלר לשלטון – הביא לבניית האיצטדיון האולימפי שייחודו בולט גם היום בזכות מיעוט השינויים שהוכנסו בו במשך השנים.

Berlin Chancellery - the Government complex, designed in 1734 by Architect Carl Friedrich Richter. From 1878 it also served as the Governor's Residence, requiring ongoing additions.

1928 - the addition of a new section by architect Prof. Eduard Jobst Siedler. Between **1934 - 1936** - Albert Speer added a new wing for Hitler, including offices and residence, an underground shelter, 12 meters beneath the entire existing complex, used for car parking and protection from potential air raids.

When Hitler's speech "balcony" was built onto Architect Seidler's building, he protested, demanding compensation for copyright infringement. His claim was accepted by the party Chief of Staff - despite Hitler's objection and he was compensated with an additional project.

1944 - Architect Karl Piepenburg turned the underground shelter into "Hitler's bunker", which included 39 rooms.

1945 - the complex was bombed and destroyed, apart from the balcony, which remained intact.

1946 - the bunker was finally destroyed and after the Russians evacuated the ruins, housing was built.

1933 - Upon entering the building, Hitler said: No power in the world will get me out of here alive".

קומפלקס הממשל - ה"קנצלריי" בברלין

1734 - אדריכל קארל פרידריך ריכטר.

מ-1878 המבנה יועד גם למגורי המושלים, דבר שהביא לסדרת שינויים.

1928-1933 הוסף קטע על ידי אדריכל פרופ' אדוארד יובסט סיידלר;

1934-1936 נבנה האגף החדש למשרדים ומגורי היטלר על ידי אלברט שפאר. התוספת כללה מרתפים בעומק 12 מ' מתחת לכל שטח המבנה הקיים, ששימשו לחנייה והגנה מפני הפצצות אוויר.

במסגרת זו נבנתה גם "המרפסת" לנאומי היטלר על גבי המבנה הישן, למגינת ליבו של אדריכל סיידלר שדרש פיצויים על הפרת זכויות יוצרים. טענתו התקבלה והוא פוצה - למרות התנגדותו של היטלר - על ידי ראש המנגנון, בקבלת עבודה נוספת.

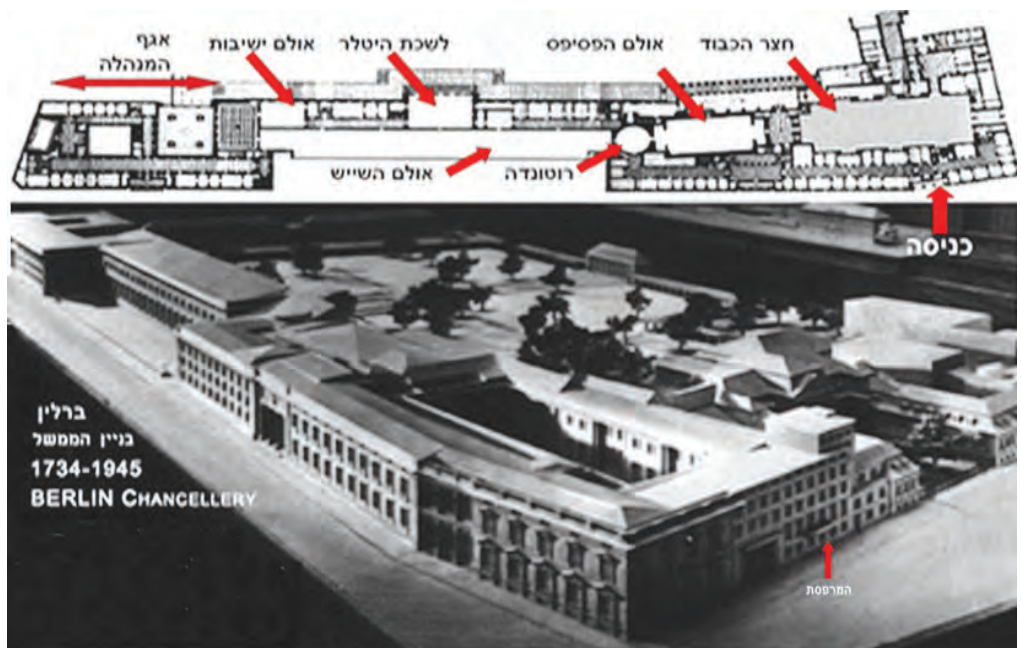
1944 - אדריכל קארל פיפנבורג הסב את המקלט ל"בונקר של היטלר", שכלל 39 חדרים.

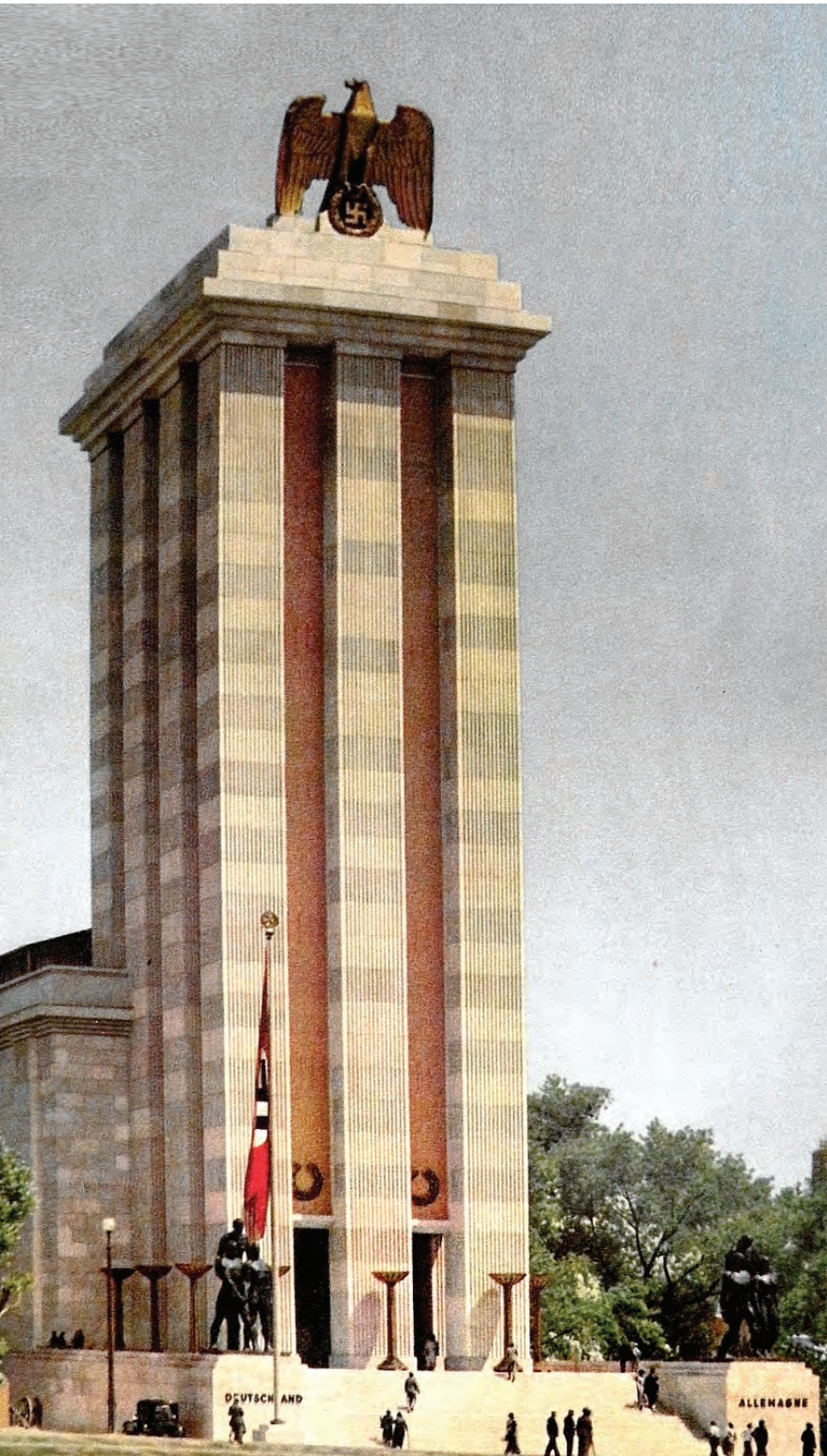
1945 - הבניין הופצץ וחרב, פרט למרפסת שנותרה על כנה.

1949 - הבונקר נהרס סופית, ולאחר שהרוסים פינו את חורבותיו, נבנו שיכונים.

עם כניסתו לבניין ב-1933 אמר היטלר:

"שום כוח שבעולם לא יוציא אותי מכאן חיי"

Above: The German Pavilion at the Paris Expo, 1937. Germany was allowed to participate in the international expo in Paris for the first time since the First World War, winning the grand prize together with the Soviet Union.
Right: Hitler and Speer, who admitted that he'd managed to look at the Russian Pavilion - designed the highest and most illuminated building at the exhibition.

הביתן הגרמני בתערוכה הבינלאומית בפריז, 1937
 לראשונה מאז מלחמת העולם הראשונה הורשתה גרמניה להשתתף ביריד העולמי בפריז, וזכתה יחד עם ברית המועצות בפרס הגדול. היטלר ושפאר (למטה) - שהודה שהצליח להציץ בתוכניות הביתן הרוסי - תכננו את הביתן הגבוה והמואר ביותר בתערוכה.
 בעמוד השמאלי, באמצע: "קתדרלת האור" - ועידת המפלגה בנירנברג, 1934 - שפרסמה את שפאר וזיכתה אותו בתפקיד אדריכל הרייך השלישי, לאחר מותו של טרוסט בעמוד השמאלי, למטה: מודל של "גרמניה" - תוכנית של היטלר ושפאר להפיכת ברלין לבירת אירופה עם השלמת הכיבוש

תערוכות של אמנות "גרמנית אמיתית" (לעומת ה"אמנות היהודית המנוונת") התקיימו במקביל לחיסול כל אמנות שנוצרה שלא על פי הגדרות הנאציזם. כאמצעי להפצת התעמולה יוצר "רדיו עממי" לכל בית, ו"חיפושית" שיוצרה במפעלי פולקסוואגן נמכרה תחת הסיסמה "מכונית לכל פועל".

היטלר הירבה בנאומיו בסיסמאות שמרגע שנאמרו, הפכו ל"אמת" שכולם האמינו בה ודקלמו אותה. כל אמירה של היטלר זכתה לקיבוע בלוחות אבן שהוצגו במרחב הציבורי, ונדדו ממקום למקום, כגון "אמנות היא שליחות נעלה המחויבת לקנאות" או "חוזקה של אומה נמדד במבנים שהיא בונה ומשאירה אחריה לדורות הבאים".

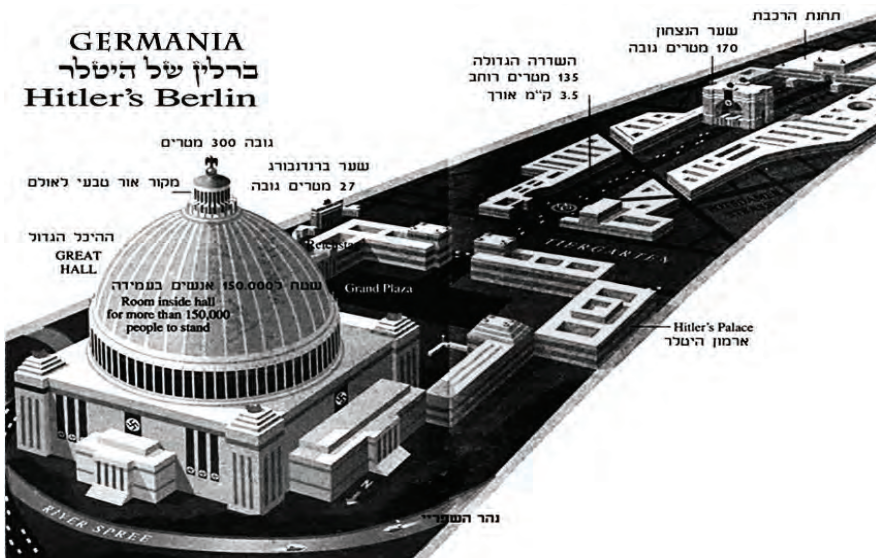
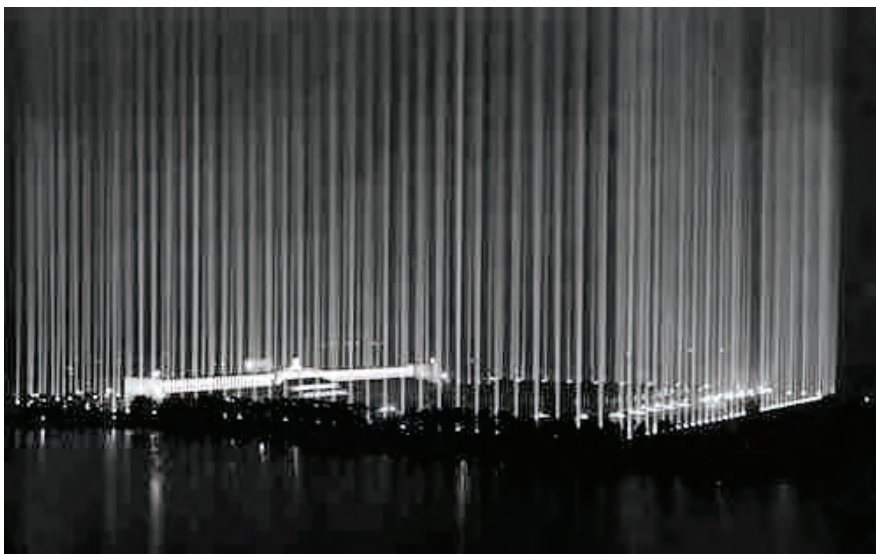
היות שהיטלר "לא אהב" זכויות ומתכת ודרש להבליט את המימד הסמלי בכל בניין, השימוש בהם היה מועט והוסווה בחומרים קלאסיים. זאת, בניגוד לפתרונות הדיור המודרניסטיים להמונים, שקודמו על ידי אדריכלים שראו באדריכלות הפונקציונלית מנוף לקידום השכבות החלשות.

זכתה יחד עם ברית המועצות בפרס הגדול. היטלר ושפאר (שהצליח להציץ בתכניות הביתן הרוסי) תכננו את הביתן הגבוה והמואר ביותר בתערוכה. בעוד שהרוסים התגאו במיכון הטכני החדש שלהם, הביתן הגרמני הוקדש כולו לאמנות, ושבה את לב מיליוני המבקרים. פרדוקס היסטורי הוא שביתן ספרד היה היחידי שהציג גם הוא אמנות, את "גארניקה" שפיקאסו צייר בהזמנה מיוחדת לתערוכה, כמחאה על הפצצת העיר ע"י הגרמנים.

המימד התקשורתי היווה גורם מפתח בהחדרת סיגנון הבנייה הניאו-קלאסי כנגד המילייה המודרניסטי שהתפתח בגרמניה לפני שהיטלר גירש את מייסדיו. חלק מרכזי בתעמולת המפלגה הנאצית, שהופיעה כמושיעת ההמונים מהשפל הכלכלי, גרם כנראה להיטלר ל"היטיב" עם העם באמצעות הפצת האמנות. הוא דיבר על כך בכל נאום שלו, בפקודתו ומעורבותו התנהלו קונצרטים ומופעי חנים בבתי חרושת ובכיכרות ציבוריות, תוכננו מבני אופרה וקונצרטים חדשים בכל עיר בדגם זהה, תוך התחייבות לשלב אמנות גרמנית אותנטית בכל בניין ציבורי שיבנה.

שדה התעופה טמפלהוף שהוקם והופעל בברלין, פעל עד שנת 2000, ואז הוסב לפארק ומרכז תרבות וביילוי במסגרת תנופת הבנייה שלאחר פירוק החומה. במינכן נחנך משכן האמנות בעוד שהרוסים התגאו במיכון הטכני החדש שלהם, הביתן הגרמני הוקדש כולו לאמנות, ושבה את לב מיליוני המבקרים. פרדוקס היסטורי הוא שביתן ספרד היה היחידי שהציג גם הוא אמנות, את "גארניקה" שפיקאסו צייר בהזמנה מיוחדת לתערוכה, כמחאה על הפצצת העיר ע"י הגרמנים.

התיעוד באנציקלופדיה של גרדי טרוסט מצביע על כך שאדריכלים רבים זכו לתכנן ולבנות תחת פיקודם של טוד ושפאר - ספקי העבודה העיקריים באותה תקופה - תוך התעלמות מחובת "הכשרת המפלגה". אין שום איזכור לתוכניות המגלומניות של היטלר ושפאר לשנות את שמה של ברלין ל "גרמניה" - בירת אירופה המאוחדת לאחר הכיבוש, ולשינויים של עשרים מרכזי ערים ברחבי הממלכה, וגם לבונקר של היטלר אין זכר. לראשונה מאז מלחמת העולם הראשונה, הורשתה גרמניה ב-1937 להשתתף בריד העולמי בפריז,

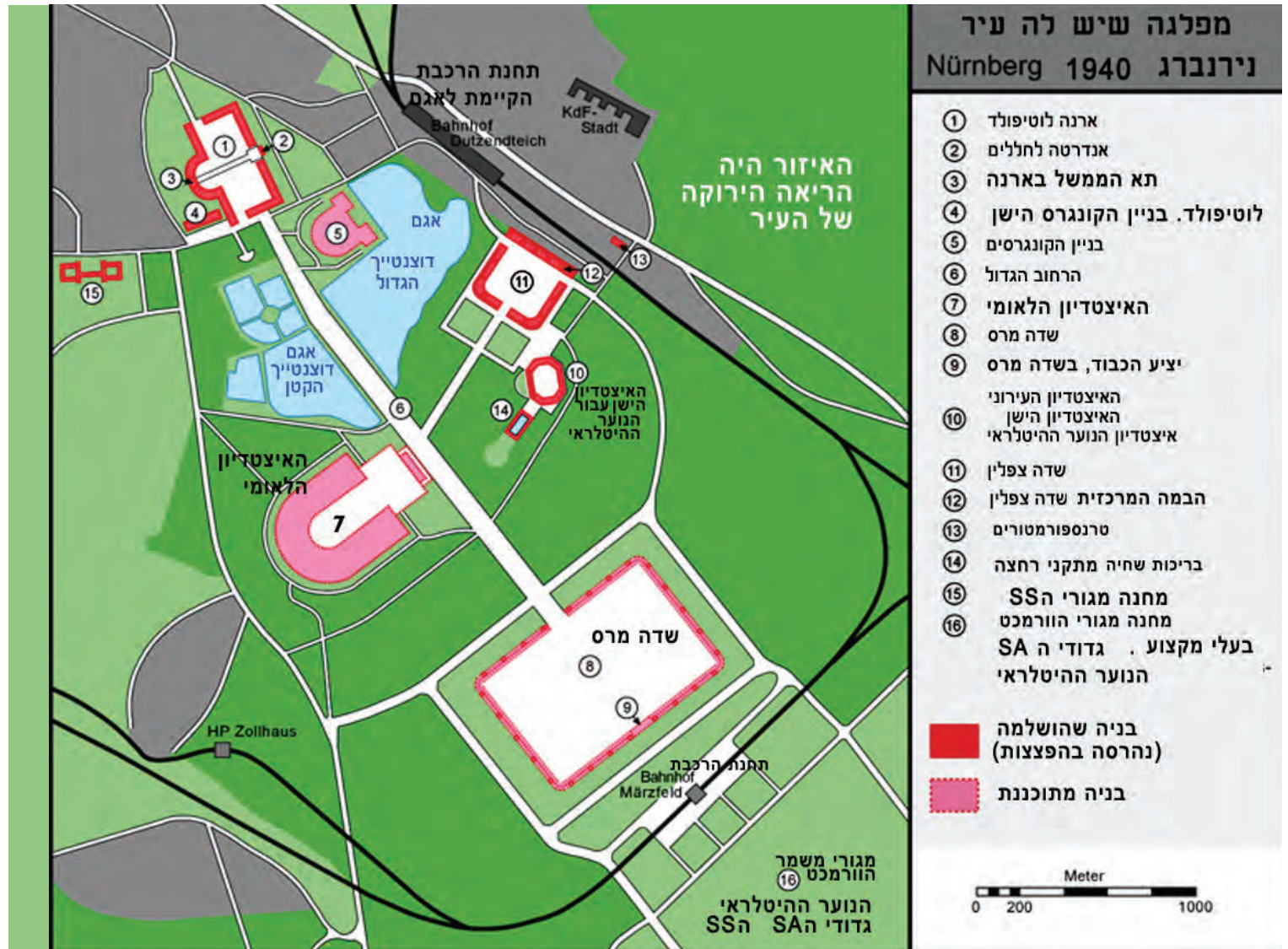

כדי לממש את תכנית הפיכת ברלין ל"גרמניה" כבירת אירופה, צריך היה להרוס כ-80,000 מבנים, ולעקור אלפי עצים לטובת ציר חוצה-עיר. במסגרת התוכנית אמורים היו להיבנות גם שני שדות תעופה (אחד על האגם), שתי תחנות רכבת גדולות יותר מגרנד סנטרל בניו-יורק (כך נכתב במקור) ע"פ סקיצות של היטלר; היכל כנסים עם כיכר גדולה בחזיתו המיועדת ל-150,000 אנשים בעמידה; שער ניצחון בגובה 160 מטר, וארמון מגורים להיטלר. ראש עיריית ברלין ניסה להתנגד לתוכנית במשך שלוש שנים עד שנכנע, ועשרות מגרשים ושטחים לבנייה לאורך הציר החדש בתוכנית, נרכשו בהתלהבות כבר ב-1938-9 כדי להבטיח שם את בניית משרדיהם.

Above, left: "Cathedral of Light" - Party rally in Nuremberg, 1934 - made Speer famous and gained him the role of Architect of the Reich after Arch' Troost's death.

Left, bottom: Model of "Germany" - Hitler and Speer's plan to turn Berlin into the capital of United Europe once the occupation was completed. In order to carry out the plan of turning Berlin into the capital of United Europe, it was necessary to demolish about 80,000 buildings and uproot thousands of trees for the trans-city axis.

ברטולד קונרד הרמן אלברט שפאר היה דור שלישי למשפחת אדריכלים ממעמד הביניים העליון. למפלגה הנאצית הוא הגיע כאדריכל צעיר בתחילת דרכו, כאשר סייע בתכנון לישיבה של בעל תפקיד במפלגה. פריצת הדרך שלו הייתה פתרון מבריק לכנס המפלגה שהתרחש ב-1934 בשדה הצפלין בנירנברג - כאשר תיכנן את "קתדרלת האור" - מפגן מהפנט של חלל מדומה שנוצר באמצעות 130 אלומות אור, שביניהן התנוססו אלפי דגלי המפלגה האדומים.

שפאר נשבה בקסמי היטלר, שזיהה בו את מי שיצליח למלא את החלל שהותיר אחריו טרוסט. הוא הבין והעריך את מזלו בגודל המשימות המצפות לו. הוא נכח בפגישות השבועיות בין היטלר לטרוסט, שהיוו עבורו שיעור חשוב בהמשך דרכו כמתכנן הראשי של הרייך השלישי.

שפאר הוכיח את עצמו כביצועיסט מעולה שיכול לעמוד בכל מטלה, ובעיקר נאמן וקשוב לגחמות אדונו, שאותן ידע לתרגם לאדריכלות מכובדת.

כל גרמניה. היות שהאדריכלות הפונקציונאלית שלו נגדה את הגישה הניאו-קלאסית, היא עוטרה תמיד בפסלי ענק ריאליסטיים של יוזף טוראק - אחד משלושת האמנים המועדפים על היטלר.

כשטוד מונה לראש מערכת ההגנה הצבאית והחימוש, הוא בנה את "קו זיגפריד" - חומת המגן המערבית שכללה מערכת כבישים עבור הצבא הגרמני ששהה אז בברית-המועצות. כששב משם הזהיר את היטלר שהמלחמה תיגמר ב"ניצחון הברברים" ובחורבן גרמניה. הוא נהרג בהתרוסקות מטוס, ושמועות רמזו שהוא נרצח על ידי ראשי המנגנון ואנשי הצבא.

שפאר וטוד שבאו מרקע משותף, התיידדו והחליפו ביניהם דעות אודות פתרונות לבעיות לוגיסטיות שונות. למגינת ליבם של כל ראשי המנגנון והצמרת, היטלר מינה את שפאר כממשיכו של טוד על כל מגוון תפקידיו. בפקודות "האדמה החרוכה" שפורסמה על ידי היטלר ב-1945, נהרסו במכוון גשרים רבים ואוטוסטרדות שהקדימו את תקופתם.

הבקשר זה ראוי להתייחס לשתי הדמויות החשובות ביותר באדריכלות התקופה, ובהשפעתן על התכנון בגרמניה הנאצית: פריץ טוד שבנה מציאות שנהרסה, ואלברט שפאר, אם כי רק אחוז קטן ממה שתיכנן זכה להיבנות, שאר האדריכלים הנזכרים באנציקלופדיה בנו כולם תחת הנחייתו והנחיית פריץ טוד.

המהנדס פריץ טוד (1891-1942), שכונה "מלך האוטוסטרדות", היה בוגר המכללה הטכנית במינכן ובעל עיסור צלב הברזל במלחמה העולם הראשונה. כבן המעמד העליון הוא פיתח קריירה עצמאית בהנדסת כבישים והצטרף למפלגה הנאצית כבר ב-1922. ספר שפרסם בתקופת השפל הכלכלי, כלל תוכנית להעסקת מיליון אנשים. היטלר שהתרשם מהספר, הזמין אותו לעמוד בראש מערכת התחבורה הגרמנית.

טוד שהיה איש יצירתי ויזם מעולה, דרש וקיבל חופש פעולה מלא. החברה שהקים מיקדה את פעילותה בפרישת כבישים, גשרים ואוטוסטרדות על פני

נירנברג עיר מתחדשת

מרכז הקונגרסים הגדול בעולם יועד ל-50,000 צופים. אדריכלים: לודוויג רוף, פרנץ רוף. נירנברג נבחרה לעיר המפלגה בזכות היותה מרכז באימפריה הרומית, במהלך היסטורי משלים התקיימו בעיר ב-1946 משפטי הפושעים הנאצים ושם - משפטי נירנברג - הונצח.

שפאר תכנן את המכלול והפרוגרמה, במקום הריאה הירוקה של העיר על שפת אגם הדוצנטיין. אבן הפינה של המרכז שאמור היה להיות הסמל של "הרייך בן אלף השנים", הונחה ב-1935 תוך התחייבות לחנוך אותו באפריל 1950. בכך הובטחה פרנסה למאות שעבדו בו לעשרות שנים.

שדה הצפלין, שדה מרס, והרחוב הגדול, הושלמו והופעלו ברצף עד להרס שסיים את המלחמה ב-1945. המבנים האימתניים בתצלומים - ה"לואיטפולד-ארנה" - איצטדיון מצעדים שיכול להכיל 150,000 צופים נועד לטיפוח פולחן ההקרבה הנאצי. הוא נבנה סביב האנדרטה לזכר החיילים הגרמנים שנפלו במלחמת העולם הראשונה, והוסב בסוף שנות ה-50 לפארק ציבורי.

ה"צפלינפלד": רחבת-כנסים שנפרשה למרגלות בימת-ענק בגובה 300 מטר - כשמעליה התנוסס צלב-קרוס גדול עשוי נחושת מוזהבת - יועד ל-100,000 והיציעים נועדו ל-50 אלף צופים. היום הרחבה משמשת כחניון ציבורי.

השדרה הראשית של העיר נסללה באורך 2 ק"מ וברוחב 60 מטר, נועדה להוות ציר ראשי של המתחם.

מעטפת היכל הקונגרסים - המבנה היחיד שלא הושלם, שרד. מידותיו נקבעו על פי שיכפול וכפל מידות של הקולוסיאום ברומא. הקירות שהתנשאו לגובה 40 מטר בנויים מקלינקר מחופה בגרניט אדומה. הגג תוכנן ללא עמודי תמך, מעל מפתח של 250 מ, בגובה כולל של 70 מ'.

הבנייה נמשכה ללא הרף גם בעת המלחמה. ב-1973 המבנה הוכרז כמונומנט לשימור והועבר לחזקת העיר. מאחר שלא הוחלט מה לעשות בו, הוא נוצל למחסנים, שווקים נודדים, ירידים והפגנות. ב-1998 התקיימה תחרות בינלאומית לשילוב מרכז תיעוד, שבה זכה אדריכל גונטר דומניק האוסטרי. ב-2001 המבנה נחנך ע"י נשיא גרמניה עם מרכז "ההיקסמות מטרור" לתיעוד ותערוכות.

Nuremberg - an innovative city, included the world's largest convention center, designed by architects Ludwig and Franz Ruff for 50,000 spectators. The city was selected as the Nazi Party Center due to its importance in the Roman Empire.

למעלה: אחד מאלפי התצלומים המתעדים את ההרס בברלין.
למטה: אחד ממגדלי ההגנה האווירית ("ווינלטורם" על שם ממצאים) שניבנו במהלך המלחמה - חלקם הוסווה למבני מגורים. לאחר המלחמה המגדלים שוקמו לפעילות ציבורית תרבותית

באדריכלות הכל היה מסובך יותר, והפריחה האמיתית התרחשה רק כאשר מערב גרמניה אוחדה עם מזרחה בשנת 1989, והפעם בהשתתפות אדריכלים מובילים מכל רחבי העולם.

Top: One of many photographs documenting the destruction of Berlin during the war.

Below: One of the 40 air defense towers constructed in Germany - named after their designer, Winkelturm. Some of them were disguised as residential buildings and, after the war, were restored for cultural activities.

בתעשיית המלחמה הנאצית. מה שעמד לזכותה היתה העובדה שהוא הוציא פקודה לא להישמע לפקודת האדמה החרוכה של היטלר, אלא לשמר את הקיים. הוא נידון ל 20 שנות מאסר, וריצה אותן עד תומן, במהלך כתב את יומניו אותם הוא העביר למשפחתו.

כשהשתחרר מהכלא, היומנים אוגדו בספר שהפך לרב-מכר, בשל חשיבותו בתיעוד ההיסטוריה ממקור ראשון. שפאר הוזמן בעקבות זאת להרצאות ואירועים באינספור ארצות ברחבי תבל - דבר שהעניק לו חשיפה אדירה. אלברט שפאר - המתועד ביותר בין צמרת המימסד הנאצי - מת בן 76 תוך כדי סיור הרצאות באנגליה.

מעטות הארצות שחוו טלטלה תרבותית כמו זו שעברה על גרמניה במאה העשרים. מה שהחל בפריחה שהיוותה אבן שואבת ללימוד וחקייו בעולם, נמחק ב-12 שנות השלטון הנאצי. למרבה האירוניה - בשם קדושת האמנות הגרמנית, תוך קידום כל מה שמזוהה כחקייו או ארכאי.

תהליך שובה של גרמניה ההרוסה למעמדה המרכזי בעולם התרבות התאפשר בסיועם של אמנים מובילים שעזבו עם עליית הנאצים, שרדו ושובו למולדתם כדי להשיב לעם את מכלול התרבות שנגזלה ממנו תחת שלטון הרייך השלישי.

להיטלר היה זיכרון חזותי מעולה. הוא היה מתבונן בתוכניות שהוגשו לו וזכר כל פרט - מה שהקל על הדיאלוג ביניהם, אך הוא לא היסס גם ל"תקן" לשפאר "טעויות" - דבר ששפאר לא התנגד לו.

שפאר עמד בכל התחייבויותיו, כולל עמידה בלוחות זמנים, מבלי להטריד את היטלר בבעיות ותקציבים, (תיעוד על כך קיים כתלונות ביומני גבלס) ובתמורה זכה לתכנון מבנים מגלומניים בהיקף שמעטים האדריכלים שזכו לו במהלך חייהם, למרות שרוב התוכניות לא הגיעו לכלל מימוש. גם כשמונה אחרי מותו של פריץ טוד לשר החימוש - נושא שהיה זר לו לחלוטין - הוא הצליח לקדם את התעשייה מוכת הבריורקרטיה בתושיית הארגון שלו ולהשיג תוצאות מעולות. כל זה בתקופה שבה הוא כבר זיהה את כל שיגיונותיו של היטלר, והשכיל להתאים אליהן את התנהלותו.

תרומתו החשובה ביותר של שפאר לאדריכלות בתקופת הרייך השלישי הייתה בכך שהוא איפשר נוכחות סמויה למחשבה המודרניסטית, שפרחה כבר בכל העולם המערבי, כאשר השתמש, למשל, בעמודים מלבניים, במקום העמודים הקלאסיים העגולים. במשפטי נירנברג, שפאר היה אחד הבודדים שהודו באשמה ונטל אחריות אישית, על פעילותו כשר החימוש במלחמה. הוא הואשם בסעיף אחד בלבד - ניצול אסירים ככוח עבודה

PAUL TROOST. MUNCHEN אתר זיכרון

בכרך הראשון
מכתרו מבנים מתוך 200 התצלומים שפורסמו
"אדריכלות הרייך החדש" - גרדי טרוסט.

DAS BAUEN IM NEUEN REICH. Erster Band 1939
PROFESSOR GERDY TROOST Gauverlag Bayerische Ostmark

BRANDENBURGISCHE HEIMSTATE
SCHWARZHEEIDE

שכונת מגורים

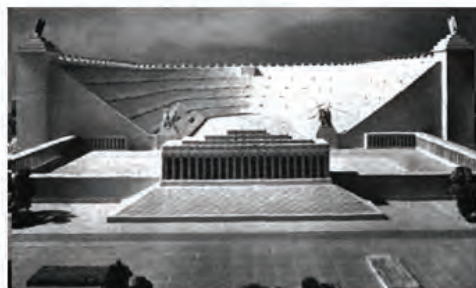
PAUL LUDWIG TROOST

MUNCHEN בית המושל

ALBERT SPEER

בכר עירונית זהה לזה תיבנה בכל עיר

ALBERT SPEER

NIRENBERG האיצטריון הלאומי

HERMAN GIESLER

אקדמיה צבאית של המפלגה

ERNST SAGBEIL

משרד האוויריה [מטה גרינג]
כיום משרד האוצר
BERLIN

WALDMAR BRINKMANN
MUNCHEN

בניין האופרה החדש
זהים לבניין זה ייבנו בכל עיר

JULIUS SCHULTE FROHLINDE

בית ספר אדולף הימלר
HESSELBERG

FRITZ GOTLIEB WINTER

אכסניה לחושבים ורים
GATTOW

HANS WISER . EDUARD BARNER

אכסנית נוער

KARL SDLONG

אכסנית נוער

REICHAUTOBHANEN OBERSTE BAULEITUNG נשך עיילי

REICH O.B התחברות
לאוטוסטרדה

FRIEDRICH VOS נשך היסלר
KREFELD

EMIL FAHARENKAMP

מפעלי שורנשיין

Speer's greatest contribution to the architecture of the Third Reich was that it allowed the presence of modern thought already flourishing throughout the Western world to make itself felt, for instance, by giving a rectangular shape to classically round columns.

At the Nuremberg Trials, Speer was one of the few to admit guilt and take personal responsibility for his actions as Minister of Armaments. Credited with countering Hitler's "scorched earth" command, ordering instead that existing buildings should be conserved, Speer was charged on one count - exploiting prisoners as a labor force in the Nazi war industry.

Speer was sentenced to 20 years in prison, which he served to the full, during which he wrote diaries that he transferred to his family. Upon his release from prison, the diaries became an international best seller, an important documentation of firsthand history, leading to invitations to lecture in numerous countries throughout the world - something that gave him enormous exposure. Albert Speer, the most documented among the elite of the Nazi establishment - died at the age of 76 while on a lecture tour in England.

Few countries have gone through the cultural upheaval of the kind experienced in Germany during the previous century. What began as a flourishing magnet for learning and creativity in art and architecture was erased during the twelve years of the Nazi regime - and ironically - in the name of the sanctity of German art, resulting in anachronistic plagiarism.

The process of a ruined Germany's return to the status of the center of world culture was made possible with the help of leading artists who had left with the rise of the Nazis and returned to their country, restoring the entirety of the country's culture stolen by the Third Reich.

With architecture everything was more complicated and the real boom only started after the unification of West and East Germany in 1989, this time with the participation of leading architects from all over the world.

Hitler and Gerdy Troost appreciating German art at the House of Arts.

Gerdy Troost's encyclopedia confirms that many architects designed and built under the command of Todt and Speer - the main providers of work at the time - ignoring their Party obligations. However, there is no mention of Hitler and Speer's megalomaniac plans to change the name of Berlin to "Germany", the capital of United Europe after the occupation, or the changes of twenty city centers throughout the land, and neither is there any mention of Hitler's bunker.

For the first time since the First World War, Germany was permitted to participate in the 1937 International Exposition in Paris, winning grand prize together with the Soviet Union. Hitler and Speer (who admitted that he had seen the program of the Russian pavilion), designed the highest and most illuminated pavilion at the exhibition. While the Russians were proud of their new technology, the German pavilion was devoted entirely to art, attracting the attention of millions of visitors. Paradoxically, Spain was the only other country to exhibit artwork, the Guernica, painted by Picasso as a commission especially for the exhibition in protest of the German bombing of the city.

Propaganda was a key factor in the introduction of the modernist Neo-classical construction style as opposed to the modernist milieu that was developing in Germany before Hitler's rule. A major part of the Nazi Party propaganda that ostensibly set out to save the masses from economic depression, apparently caused Hitler to appease the nation through the spreading of art. He referred to this in every speech and, at his order, concerts and performances were given free of charge in factories and public squares; identical new opera and concert halls were designed in every city, with a commitment to include authentic German art in every public building to be constructed. Exhibitions of "true German" art (as opposed to "decadent Jewish art") were held simultaneously with the destruction of any art that was not in accordance with Nazi definition. As a means of spreading propaganda, popular radio was created for every home and the "Beetle" manufactured by Volkswagen was sold with the slogan "a car for every worker"

Hitler used a great many slogans in his speeches which, from the moment he uttered them, became a "truth" that everyone

believed. His every utterance was carved in stone and replicated everywhere in the public domain, such as "art is a sublime service worthy of zeal" or "the power of a nation is measured in the buildings it leaves for coming generations".

Since Hitler "disliked" glass and metal and demanded the emphasis of the symbolic dimension in every building, their use was limited or disguised by classical materials. This was contrary to the popular modernist housing solutions promoted by architects who viewed functional architecture as a lever for the promotion of the poorer classes.

In this context, there are two primary figures in the architecture and design in Nazi Germany: Fritz Todt, who built a reality that was destroyed and Albert Speer - only a small percentage of his designs were actually built. Other architects mentioned in the encyclopedia all built under his and Todt's direction and guidance.

Engineer Fritz Todt (1891-1942), nicknamed "King of the Autoban", was a graduate of the Technological University of Munich. He was awarded the Iron Cross during the First World War. A member of the upper classes, he developed an independent career as a road engineer and joined the Nazi Party already in 1922. A book he published during the depression included a plan for the employment of a million people. Hitler was impressed by the book and invited him to head the German transport system.

Todt, a creative and excellent entrepreneur, demanded and received complete freedom of action. The company he established focused on the making of roads, bridges and highways across Germany. Since his functional architecture opposed the neo-classical approach, it was always adorned with huge, realistic statues by Joseph Thorack, one of Hitler's three favorite sculptors.

When Todt was appointed Minister of Armaments and War Production, he built the Siegfried Line - the Western defense wall that included a road system for the German army, then residing in the Soviet Union. Upon returning from the area, he warned Hitler that the war would be won by the "barbarians" and Germany would be lost. He was killed in an air crash amid rumors that he was murdered by military leaders.

Speer and Todt, from similar backgrounds, became friends and exchanged opinions on solutions for various logistic problems. To the chagrin of all heads of staff, Hitler appointed Speer to replace Todt in all his functions.

Berthold Konrad Hermann Albert Speer (1905-1981) was the third generation in a family of architects from the upper middle class. He joined the Nazi Party as a young architect at the beginning of his career, helping to design an office for an officer in the party. His breakthrough came with a brilliant solution for the party rally in 1934 at the Zeppelin field in Nuremberg - creating virtual space with the help of 130 searchlights at a great height, later known as the "Cathedral of Light", thousands of red party flags creating a hypnotizing effect.

Speer was mesmerized by Hitler who identified him as someone who could fill the void left by Troost. Speer understood and appreciated his good fortune in the size of the task awaiting him, proving that he could fulfill any task entrusted to him; he was an excellent operator and, imperatively, he was loyal and attentive to the whims of his master, knowing how to translate these into distinguished architecture. The weekly meetings between Hitler and Troost, which Speer attended, were an excellent lesson for him.

Hitler had an outstanding visual memory. He would look at plans submitted to him and remember every detail - which eased the dialog between them, but he did not hesitate to "correct" Speer's "mistakes" - to which Speer did not object.

Speer fulfilled all his obligations, including time constraints, without bothering Hitler with problems and budgets (related documentation exists as complaints in Goebbels' diaries) and in return was given vast buildings to design on a scale offered to few architects in the whole of their lives, although most of them never manifested.

Even when appointed Minister of Armaments - a subject that was completely alien to him - he managed to promote the bureaucracy-ridden industry with his resourceful organization and achieve impressive results. All this at a time when he already identified Hitler's irrational decisions and was able to adapt his conduct to them.

a basement in the capital – Hitler's failed attempt in 1923 to take over Munich as a first step to taking over the whole of Germany.

The dramatic change to the Königsplatz included turning the Barlow family's town house into the "Braunes House". The stone building bought and renovated with Thyssen funding became the "Nazi Party Palace" and the Fuehrer's house, which contained a private bureau of 400 square meters with a 10 meter ceiling, and was designed by Gerdy Troost. The building was destroyed by Allied bombing in 1945 and restored in 2005 as a Museum of the History of Nazism.

Troost's architectural language actually determined and fixed the Nazi architectural language, which was characterized by massive building in the spirit of Roman stone construction. This mainly manifested in size, height and number of people the building was intended to accommodate. It bore no resemblance to modern construction that developed particularly in Germany, before the Nazi rise to power, not to mention the Bauhaus founders who were expelled for their role in promoting the International Style.

Paul Troost, posthumously awarded the highest honor of the time, began to design the "House of German Art" in Munich but died three years before it was opened. His wife, Gerdy Troost, continued to run the firm together with his partner, Leonhardt Gall, and with Hitler, her late husband's great admirer. The House, inaugurated in Munich in 1937, palpably demonstrated the difference between "German Art" and "Jewish Art", although in fact, only one Jew was among the banned – Max Liebermann, 1847-1935, one of the leaders of the new trend and president of the Prussian Academy of Arts, who resigned in 1933 following the Nazi art laws.

In his diary, Albert Speer writes that Troost's sudden death caused Hitler to declare that "he (Hitler) would take it upon himself to run the firm, because only he would know how to manifest Troost's great ideas". And in preparation for the role, he began to sketch endless drawings. But Gerdy Troost, who had a very strong character, prevented him with uncompromising firmness. She would rebuke anyone who dared express an opinion about any detail of her husband's design and didn't hesitate to recommend architects who she believed were worthy of working in the service of the Reich.

A designer with great knowledge and original taste, Gerdy Troost was entrusted by Hitler with the design of all the interiors, among which were his bureau and private quarters, which were admired and published on the front covers of design journals in America.

When Hitler appointed Albert Speer as chief architect of the Third Reich after Troost's death, he was only 29 and did not yet have an independent architectural career. Gerdy Troost was part of the deal and Speer admired her, saw her as an ally, and he relied on her.

A great deal has been written about Hitler's complex relationship with women. Gerdy Troost was not one of them. She was accepted as the supreme authority on the subject of architecture, but in terms of painting and sculpture, Hitler listened to his photographer Heinrich Hoffmann. Hitler relied on Gerdy Troost and she became his constant companion. She appeared beside him at every state and cultural event, the only woman present, which was evident in the many photographs published throughout the world, including those photographed at the inauguration of the House of Fine Arts and published in LIFE.

In the all-male discussions that took place, Gerdy Troost expressed her opinion freely and seemed able to avoid the dissension among those who surrounded him. When it became clear that Hitler listened to her, the Nazi establishment treated her with respect.

A large part of the first volume of Gerdy Troost's encyclopedia was devoted to everything that was built quickly in order to determine the new language of design - in governmental buildings, schools, youth clubs, and industrial buildings.

The main development of the construction began when the Fuhrer declared that architecture was the symbol of the nation. In Berlin a fortune was invested in the government building (the Chancellery) - Speer's addition to the existing government building - and from a quiet, dignified area of villas and embassies (that were all confiscated), Wilhelmstrasse became a nerve center – the government complex where every office built competed with its neighbors in size and splendor. Hitler's building urge caused his "minions" and officers to follow suit and they were swept up in extravagant building projects for themselves, investing huge sums of money.

Hitler commented provocatively but made no attempt to prevent it (p. 206, Speer's diaries).

In Obersalzberg, a modest holiday home was designed by the Troost firm and built for Hitler. Senior Nazis also began to build luxury homes there on the ruins of many residential buildings and four country churches, all of which were demolished.

Fritz Todt, who was in charge of transport in the country, battled against this destruction of nature, arousing the antagonism of all party leaders. In 1945, the Americans bombed the neighborhood and in 1947 all Nazi relics were removed by the Bavarian government for fear of it becoming a pilgrims' site.

In 1937, once all opponents were got rid of, the conceptual take-over of the nation in all areas of culture was complete and a peak was also reached in terms of public buildings that served the interests of the Nazi Party, among which was the Olympic Stadium designed by Architect Werner March.

Holding the Olympic Games in Berlin in 1936 – an event planned 4 years before Hitler's rise to power – brought about the construction of the stadium, which remains unique to this day due to the very few changes made over the years.

The Tempelhof Airport was established in Berlin. It was active until 2000, when it was converted into a park and cultural entertainment center during the building boom following the dismantling of the dividing Wall. In Munich, the House of German Art was inaugurated and in Nuremberg part of the city construction plan was carried out. Designed by Speer, it was entirely dedicated to the party (See plan). The municipality agreed to change the plan in exchange for the promised new Zoo.

Every cornerstone and inauguration of a new public building was celebrated with parades and ceremonies lasting several days. Simultaneously - and without fanfare or ceremony - the construction of labor and re-education camps was taking place throughout the country and, at a distance of only 40 kilometers from Berlin, the Dachau Camp was already in operation and in nearby quarries, prisoners were quarrying the stone used for construction.

three who made history

third reich architecture

prof. siona shimshi

Two generations elapsed since the war that destroyed Germany and the day she had the courage to internalize Nazi architecture as an innate part of her history. The millions of tourists who come to Germany realize that she does not deny her past. Buildings that survived the bombings have received new content in the service of the new administration. The location of most ceremonial buildings today appear in all guide books, most of them – including Hitler's bunker – were demolished in order to make way for new housing required for the continuation of life in the new Germany. The megalomaniacal buildings still under construction in locations that could not be ignored were left intact without agreement regarding their future, until handed over to municipal administration when most of them became cultural buildings - learning centers illustrating historical accuracy and imparting the legacy. Buildings used for interrogation and torture were left as a testimony to the horrors of the Nazi regime, constituting food for thought for future generation.

Like other totalitarian leaders, Hitler also perceived architecture as a tool to establish and empower his regime. But Hitler, by his very nature, surpassed them all. For him, architecture constituted an obsession and a catharsis. He declared himself the 'architect of the nation' and was addicted to his skyrocketing plans till the day he died.

Unlike other leaders who exploited architecture in order to perpetuate their names (Pompidou Center in Paris), Hitler attributed historical and social dimensions to architecture. During the 12 years of the Reich's existence, mass transport systems and freeways were constructed and cultural buildings for large audiences were built, such as museums, opera houses, and advanced industry.

Exhaustive documentation of the building developed during that period was carried out by Gerhardine Gerdy Troost (1904-2003), who in 1939 published the first volume of "Building in the New Reich" ("Das Bauen im Neuen Reich"), the second volume appearing in 1943.

Hitler, who greatly appreciated her accomplishments, appointed her Professor

and, in 1945, according to documents, in the middle of his defeat, he gave her a hundred thousand Reichsmarks for the completion of another volume that was not published due to the annihilation of the Third Reich.

During the "de-nazification trials" Gerdy Troost was defined as "less responsible" (Minderbelastete), fined 500 Reichsmarks and forbidden to work as an architect for ten years. She moved to Upper Bavaria and, upon completing her sentence, she focused primarily on interior design and the restoration of residential buildings. She came to public attention two years after her death at the age of 97 when, since she had no heir, all the Hitler memorabilia in her possession appeared in public auctions.

She was buried beside her husband and Hitler's mentor, architect Paul Troost - in a cemetery in Berlin, immediately after which a civic group got together and volunteered to maintain her grave-site as the "last memento of Hitler's life".

Like many other books to adorn the Nazi period and that were banned from sale in Germany, copies of her encyclopedia vanished, occasionally to appear in sale ads

for volumes "in good condition". For the past two years, excerpts have begun to appear on the internet and lately one can copy an entire volume.

Gerhardine Gerdy Andersen was born in Stuttgart, the daughter of a wealthy and successful art dealer. After completing her art studies, she joined her father's commercial art business, where she met Paul Ludwig Troost (1878-1934) – a top architect for financiers - who specialized in the design of luxury liners. The 26 year age gap was no deterrent to the success of the relationship. They moved to Munich, then an active art center, where they opened an architecture firm together with architect Leonhardt Gall that was run by Gerdy Troost who focused mainly on interior design.

Hitler became aware of Troost in 1930, identifying him as a "super power" likely to fulfill his megalomaniacal ambitions, and he became deeply attached to him. In 1932, the Troost family joined the Nazi Party and Troost was appointed chief party architect – within two years he succeeded in turning the Königsplatz into the "Akropolis Germaniae", where he established memorials to the 16 Nazi "martyrs" – wounded in the coup in

GORTER HATCHES DOES IT AGAIN!

**NEW AND
INNOVATIVE
GLAZED
ROOF HATCH**

Be the first to order this new and innovative, first of its kind, glazed roof hatch.

Last year Gorter introduced the newly designed thermal insulated roof access hatch model RHT with an insulation value R3.2 as per new BCA requirements.

..... But Gorter Hatches continues to innovate and stays a step ahead of the market .....so now we are able to introduce to you ..... the new GLAZED roof access hatch model RHTG9024A which is electrically operated.....now this is something that should really impress colleagues, family and friends with, when you can show them a new roof terrace or roof top garden with this amazing product.

To operate the door we use two powerful, slim line synchronised Concens actuators –so all that you require is a power point - no electrician needed.

The roof hatch will open automatically by just a touch of a button – either fixed to a wall or by remote control. The hatch can be opened to any angle up to 90 degrees and can be used as ventilation as well.

The glass panel is manufactured in just one single piece and is tested for maximum safety with a load-bearing capacity of (EN 1991-1/5): 75 kg/m². The HR++ glass has an insulation value RC0.91, and is also self cleaning.

The roof hatch is constructed from the highest grade aluminium and the highest grade powder coating which therefore makes it suitable for coastal conditions.

It can be used for any roof type ie: metal decks, concrete and timber. It is ONLY available for a roof opening size of 900 x 2400 and best of all ... it comes with a 10 year warranty.

Visit our website for more information
www.gorterhatches.com.au

Gorter Hatches Pty Ltd § PO BOX 2203 § Yokine South-WA6060 § Head office: +61 8 9463 6636 § Email: sales@gorterhatches.com.au

פתרונות גישה נוחים ובטוחים לגגות פרטיים ומשותפים

I close my eyes, Shimon, and write

Editorial

"There are two things for which you sometimes need to close your eyes – one is making love, the other is making peace" - president Shimon Peres, a month ago in an interview for Al Jazeera. And you needn't be too smart to say that Peres is smart. Sayings like "one picture is worth more than a thousand words", or "don't believe anything until you see it" have not been invented for nothing, but to teach us that rumors are just rumors and until we see something with our very own eyes, we have no proof that it actually exists. Though I've done both with open eyes, there is no doubt that in order to neutralize the sense of sight that determines our attitude towards the other, we should sometimes close our eyes and let other senses also have their say, well beyond the limitation of the eye.

I know that some of you are dying to ask why then did Descartes say "I think therefore I exist" and not "I see therefore I exist"? The answer is that the sentence published in 1637 and then in 1641 in his book *Meditations on First Philosophy*, stressed the importance of doubt, which is in fact the essence of academia, making peace, as well as everything else we are a million percent certain is just and rational. So instead of going for what I like, I always try and look for the good in what I don't like. Not because I'm an innocent soul, but thanks of to my father who, before I enlisted, told me before I enlisted, that everything bad has some good in it, and vice versa.

I for one dislike exhibitions, mainly for fear they are always tainted by some commercial intention, by ego or Lego (just a moment) or both. But I always go because I'm supposed to be a "man of culture", hoping that maybe someone will surprise me and I'll change my mind. And honestly – how much ego there is in every biennale, triennale or expo, starting with the curator who comes up with some "thought provoking" expressions, and ending with the artists for whom the exhibition is an existential necessity. But is this a reason not to go to exhibitions?

Thing we have in our head - Lego work by artist Nathan Sawaya

This sweltering summer vacation is filled to the brim with activities – a lot of headaches, summer camps and too many exhibitions. The worst of them fail to deliver what they promise, the better - even if they have greater potential, are no less disappointing. One of these was artist Nathan Sawaya's Lego exhibition that shamelessly charged NIS 99 per person or NIS 280 per family (not including spa), just to lead you through a well camouflaged route directly to a fortune making Lego toy store at the end.

While inside, I was immediately reminded of Shakespeare's *Much Ado about Nothing*, soon finding my way out into an unbearable turmoil reminiscent of Tahrir Square, causing me to hum the super political song (in retrospect) by Miriam Yellin Shteklis, written in 1940, long before we could afford to joke. And it goes like this: In the land of the dwarfs turmoil and noise and turmoil, the army in uniform goes to war, in front - the leader Tom Thumb, with a cast iron helmet on his head and a sharp pin in his hand... great...

And no, I haven't forgotten, there's also a "poenta", which I left to the end. In this issue we decided to include an article that may provoke in some of you an understandable revulsion and resistance. And I don't refer to the Iraqi architect who managed to leave her mark on the world of architecture, but the history of Third Reich architecture, that notwithstanding its extreme evil, greatly influenced architecture during the thirties. Beyond the fact that this article has quite a few surprises, you should take a deep breath, close your eyes, and read. Even if we never forgive, do not forget that we made peace with Germany a long time ago.

Keep enjoying your vacation,

Ami Ran